

Síťové aplikace (sockets)

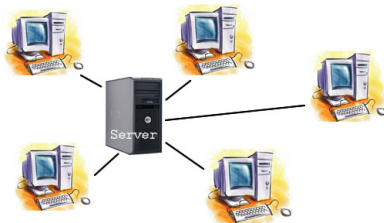
Tématicky zaměřený vývoj aplikací v jazyce C
skupina Systémové programování – Linux

Jiří Novosad

Fakulta informatiky
Masarykova univerzita
novosad@fi.muni.cz

Brno, 25. 11. 2015

Klient-server model komunikace

- Klient žádá o služby server, který je poskytuje.
- Klient i server jsou aplikace, které běží na stejném nebo různých počítačích.
- Tento model využívá naprostá většina dnešních protokolů a aplikací.

Sockety

síťová komunikace

Sockety – teorie

- Tak jako skoro všechno v Linuxu (UNIXu), socket se tváří jako soubor – má svůj file descriptor a programy do něho zapisují nebo z něho čtou.
- Místo `open()` se používá systémové volání `socket()`.
- Místo `read()`, `write()` je lepší používat `send()` a `recv()`.
- Komunikující procesy nemusí být na stejném počítači.

Typy socketů

- Internet sockets
- UNIX sockets
- ...

Byte order

- Little endian vs. Big endian
- Data na síti jsou vždycky v Network-Byte-Order (Big endian)
- Funkce pro převod mezi Network-Byte-Order a Host-Byte-Order:

```
#include <arpa/inet.h>
```

```
uint32_t htonl(uint32_t hostlong);  
uint16_t htons(uint16_t hostshort);  
uint32_t ntohl(uint32_t netlong);  
uint16_t ntohs(uint16_t netshort);
```

Příprava spojení – getaddrinfo()

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/socket.h>
#include <netdb.h>

int getaddrinfo(const char *node, const char *service,
               const struct addrinfo *hints,
               struct addrinfo **res);
void freeaddrinfo(struct addrinfo *res);

const char *gai_strerror(int errcode);
```

node adresa cíle spojení

- doménové jméno
- adresa v tečkové notaci (IPv4)
- adresa v hexa formátu (IPv6)

service číslo portu/název služby podle /etc/services

Struktury addrinfo a sockaddr

```
struct addrinfo {
    int             ai_flags;
    int             ai_family;    // AF_{INET,INET6,UNIX,UNSPEC}
    int             ai_socktype;  // SOCK_{DGRAM,RAW,STREAM,SEQPACKET}
    int             ai_protocol;  // IPPROTO_{IP,IPV6,TCP,UDP,ICMP,RAW}
    socklen_t       ai_addrlen;
    struct sockaddr *ai_addr;
    char            *ai_canonname;
    struct addrinfo *ai_next;
};
```

Struktury addrinfo a sockaddr

```
struct addrinfo {
    int             ai_flags;
    int             ai_family;    // AF_{INET,INET6,UNIX,UNSPEC}
    int             ai_socktype;  // SOCK_{DGRAM,RAW,STREAM,SEQPACKET}
    int             ai_protocol;  // IPPROTO_{IP,IPV6,TCP,UDP,ICMP,RAW}
    socklen_t       ai_addrlen;
    struct sockaddr *ai_addr;
    char            *ai_canonname;
    struct addrinfo *ai_next;
};

struct sockaddr {
    sa_family_t     sa_family;    // address family, AF_*
    char            sa_data[14];  // 14 bytes of protocol address
};

struct sockaddr_storage {
    sa_family_t     ss_family;    // address family
    // padding - something big enough to store both IPv4 and IPv6
};
```


Struktury pro IPv4

```
struct sockaddr_in {
    sa_family_t    sin_family; // Address family, AF_INET
    in_port_t      sin_port;   // Port number (NBO, 16-bit)
    struct in_addr sin_addr;   // IPv4 address
    unsigned char  sin_zero[8]; // Same size as struct sockaddr
};

struct in_addr {
    in_addr_t      s_addr;     // 32-bit int, Network Byte Order
};
```

Struktury pro IPv6

```
struct sockaddr_in6 {
    sa_family_t    sin6_family;    // address family, AF_INET6
    in_port_t      sin6_port;      // port number, Network Byte Order
    uint32_t       sin6_flowinfo;  // IPv6 flow information
    struct in6_addr sin6_addr;     // IPv6 address
    uint32_t       sin6_scope_id;  // Scope ID
};
```

```
struct in6_addr {
    uint8_t        s6_addr[16];    // IPv6 address
};
```

Překlad adresy na jméno/řetězec – getnameinfo()

```
#include <sys/socket.h>
#include <netdb.h>

int getnameinfo(const struct sockaddr *sa, socklen_t salen,
                char *host, size_t hostlen,
                char *serv, size_t servlen, int flags);
```

sa adresa cíle spojení (např. z getaddrinfo() h->ai_addr)

salen délka adresy (např. h->ai_addrlen)

host buffer pro doménové jméno / IP adresu

serv buffer pro jméno / číslo služby

flags přepínače

- NI_NUMERICHOST, NI_NUMERICSERV – číselná adresa / služba
- ...

hostlen délka bufferu host, pro NI_NUMERICHOST lze použít
INET6_ADDRSTRLEN/INET_ADDRSTRLEN

úkol

- Napište vlastní verzi programu `resolveip`.
- Jediným argumentem je doménové jméno, výstupem jsou odpovídající adresy (IPv4 i IPv6).
- Náповěda: pro převod adresy na řetězec použijte funkci `getnameinfo()`.
- Za domácí úkol program rozšířte o získání doménového jména pro každou výstupní IP adresu, využijte opět `getnameinfo()`.

Vytvoření socketu – socket()

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/socket.h>
int socket(int domain, int type, int protocol);
```

Cílem je získat filedescriptor socketu pro použití v dalších funkcích.

domain – jmenný prostor specifikuje způsob adresace socketů v rámci rodiny protokolů – konstanty mají předponu AF_¹, jmenný prostor omezuje množinu protokolů

- AF_INET, AF_INET6
- AF_UNIX, ...
- addrinfo.ai_family

type – styl spojení (spojované/nespojované)

- SOCK_STREAM, SOCK_DGRAM, SOCK_SEQPACKET, ...
- addrinfo.ai_socktype

protocol – jeden z množiny možných protokolů, většinou pro danou domain a type jen jeden → 0

---

¹používá se i PF_ (protocol family)

Připojení – connect()

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/socket.h>
int connect(int sockfd, struct sockaddr *serv_addr, int addrlen);
```

Jako parametry se používá filedescriptor socketu (získaný pomocí `socket()`) a hodnoty vrácené funkcí `getaddrinfo()` – `addrinfo.ai_addr`, `addrinfo.ai_addrlen`.

Nespojovaná komunikace – jen nastaví default adresu.

úkol

- Napište program `time`, který implementuje RFC 868 klienta
- Jediným argumentem je adresa time serveru (`time.fi.muni.cz`)
- Náповěda: `ctime()`, `mktime()`

Rezervace portu – bind()

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/socket.h>
int bind(int sockfd, struct sockaddr *my_addr, int addrlen);
```

Slouží k asociaci vytvořeného socketu s adresou a portem – pamatujte, že porty < 1024 jsou rezervovány a smí je používat pouze root.

Nemůžete se ani spoléhat na to, že vámi vybraný port je volný.

Pomocí getaddrinfo() tentokrát musíte získat informace o sobě:

```
memset(&hints, 0, sizeof(hints));
hints.ai_family = AF_UNSPEC; // use IPv4 or IPv6, whichever
hints.ai_flags = AI_PASSIVE; // fill in my IP for me
getaddrinfo(NULL, "8080", &hints, &res);
```


Naslouchání – listen()

```
#include <sys/socket.h>
int listen(int sockfd, int backlog);
```

- Označí socket pro akceptování příchozích spojení.
- Pouze pro spojovanou komunikaci, tedy typy `SOCK_STREAM` a `SOCK_SEQPACKET`.
- `backlog` specifikuje délku fronty, ve které se shromažďují požadavky na připojení.

Přijetí spojení – accept()

```
#include <sys/types.h>
#include <sys/socket.h>
int accept(int sockfd, struct sockaddr *addr, socklen_t *addrlen);
```

- Opět pouze spojovaná komunikace.
- Vezme první spojení z fronty čekajících a vytvoří **nový** socket. Původní socket stále zůstává ve stavu `listen`.
- V 2. a 3. parametru vrací `accept()` informace o druhé straně spojení. `addrlen` musíte inicializovat na počet bytů alokovaných pro `*addr` – `accept()` tam víc dat nezapíše
- Vhodné použití `struct sockaddr_storage`.
- Do výsledného socketu lze nyní zapisovat a číst z něho.

Vzájemná komunikace

Spojovaná komunikace

```
ssize_t send(int sockfd, const void *msg, size_t len, int flags);  
ssize_t recv(int sockfd, void *buf, size_t len, int flags);
```

Nespojovaná komunikace

```
ssize_t sendto(int sockfd, const void *buf, size_t len, int flags,  
               const struct sockaddr *dest_addr, socklen_t addrlen);
```

```
ssize_t recvfrom(int sockfd, void *buf, size_t len, int flags,  
                 struct sockaddr *src_addr, socklen_t *addrlen);
```

Kontrola skutečně odeslaných dat je na vás!

`sockaddr` v `recvfrom()` by ve skutečnosti měla být `sockaddr_storage`
a `addrlen` inicializována na `sizeof(struct sockaddr_storage)`

Uzavření spojení – `close()` a `shutdown()`

```
#include <unistd.h>
int close(int fd);

#include <sys/socket.h>
int shutdown(int sockfd, int how);
```

- `close()` funguje stejně jako na jakýkoli jiný filedescriptor.
- `shutdown()` umožňuje částečně omezit provoz socketu (příjem|odesílání). Pro uvolnění filedescriptoru je nakonec třeba zavolat `close()`.

Shrnutí - klient

- 1 specifikace cíle spojení a `getaddrinfo()`
- 2 `sockfd = socket()`
- 3 (`bind(sockfd)` – rezervace lokálního portu)
- 4 `connect(sockfd)`
  - spojovaná komunikace
  - filtrovaná nespojovaná komunikace
- 5 `send(sockfd)` | `sendto(sockfd)`
- 6 `recv(sockfd)` | `recvfrom(sockfd)`
- 7 `close(sockfd)`

Shrnutí - server

- 1 `getaddrinfo()` – informace o serveru
- 2 `sockfd = socket()`
- 3 `bind(sockfd)` – rezervace lokálního portu
- 4 `(connect(sockfd)` – filtr nespojované komunikace)
- 5 `listen(sockfd)` – pouze spojovaná komunikace
- 6 `clientfd = accept(sockfd)` – pouze spojovaná komunikace
- 7 `recv(clientfd) | recvfrom(sockfd)`
- 8 `send(clientfd) | sendto(sockfd)`
- 9 `close(clientfd)`
- 10 `close(sockfd)`

Použití se `select()`, `poll()`, ...

- sockety můžeme používat ve volání `select()` jako jiné deskriptory
- socket, který naslouchá příchozím spojením, bude při pokusu klienta o spojení připraven pro čtení
- pak můžeme volat `accept()`
- pokud klient pokus o spojení zruší, může `accept()` blokovat → `O_NONBLOCK`, `EAGAIN`

Další zajímavé funkce

- `gethostname()` – adresa (hostname) stroje, kde běží proces
- `getpeername()` – adresa komunikujícího partnera (`struct sockaddr`)
- `getsockname()` – adresa, na kterou je nabindovaný socket (`struct sockaddr`)

- `gethostbyname()`, `gethostbyaddr()`, ... – nepoužívat, nahrazeno `getaddrinfo()`, `getnameinfo()`
- `inet_ntoa()`, `inet_aton()` – nepoužívat, nepodporuje IPv6, nahrazeno:
- `inet_ntop()`, `inet_pton()` – závislé na protokolu, používejte `getaddrinfo()`, `getnameinfo()`

Závěr

domácí úkoly a zdroje

Domácí úkol

Dropbox – 2. část

- Program z minulé hodiny upravte tak, aby pracoval jako centrální synchronizační server.
- Server zajišťuje synchronizaci všech připojených klientů.
- Argumenty: `-s`, číslo portu, adresář se soubory
- `./dropbox -s 3210 fromdir/`
- Klient po připojení nakopíruje soubory do adresáře `todir/`, pak průběžně získává nová data od serveru tak, jak se na něm mění obsah adresáře `fromdir/`
- Argumenty: `-c`, adresa serveru, port na serveru, cílový adresář.
- `./dropbox -c server.address.com 3210 todir/`
- V dokumentaci popište formát komunikace.

Zdroje

- beej.us/guide/bgnet/
- www.kame.net/newsletter/19980604/